

Ergen Asiliği Ölçeği (ERAS)

Murat DOĞAN¹, Servet DAĞKÖY², Hikmet AVCI³ & Nihal TUNCA⁴

ÖZET

Ergenlik çağındaki bireyler % 21'lik oranla Türkiye nüfusu içinde önemli bir yere sahiptir. Bu araştırmanın amacı, ergen asiliğini belirlemede kullanılacak geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmektir. Bu çerçevede 219 ergenle yapılan kompozisyon çalışmasına ek uzman görüşü ve alanyazın taraması yoluyla 76 madde içeren bir havuz oluşturulmuştur. Pilot çalışmanın ardından 11-19 yaş arasında 374 kişiye uygulanan taslak formun geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Açıklayıcı faktör analizi (temel bileşenler analizi) sonunda, 37 madde olduğu belirlenen Ergen Asiliği Ölçeği'nin (ERAS) üç faktörde toplandığı görülmüştür: *aileye yönelik asilik*, *okula yönelik asilik* ve *akrana yönelik asilik*. Sözü geçen üç faktör toplam varyansın % 49'unu açıklamıştır. Ölçeğin tümü için .94 olan Cronbach alfa değeri faktörler açısından da yüksek bulunmuştur. Testi yarılama yöntemiyle elde edilen korelasyonların yüksek, madde analizi sonuçlarının ayırt edici bulunması ölçeğin güvenilir olduğunun göstergeleridir. Geçerlik ve güvenilirlik özelliklerinin birbirinden farklı tekniklerle sınanması, ölçeğin psikometrik niteliklerini güçlü kılmıştır. Bu psikometrik nitelikler, ERAS'ın ergen asiliğinin belirlenmesini gerektiren araştırmalarda kullanılacak geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğuna işaret etmektedir.

Anahtar Sözcükler: Ergen asiliği, Ergen Asiliği Ölçeği, Ölçek geliştirme

 DOI Number: <http://dx.doi.org/10.12973/jesr.2014.41.14>

¹ Yrd. Doç. Dr. - Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü ve İÇEM - mudogan@anadolu.edu.tr

² Okul Psikolojik Danışmanı - MEB, Beyoğlu, İstanbul - servet_dgky@hotmail.com

³ Okul Psikolojik Danışmanı - MEB, Çan, Çanakkale - hikmet_avci@hotmail.com

⁴ Arş. Gör. Dr. - Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü - tuncanihal@gmail.com

GİRİŞ

2000 yılı verilerine göre, Türkiye nüfusu 67.803.927 kişi olup bunların %21'i (14.088.131) 10-19 yaş grubunda yer almaktadır (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2013). Ülkemizde ergenlik dönemindeki bireyleri konu alan ulusal ve uluslararası düzeyde çok sayıda psikoloji araştırması yapılmış ve yapılmaktadır (ör. Uludağlı & Sayıl, 2009; Eryılmaz, 2010; Özmen & Hatipoğlu, 2010). Ne var ki, uluslararası alanyazında en azından birçok ergen için dönemin temel belirleyicilerinden biri olduğu bildirilen bazı psikolojik özelliklerin, örneğin ergen asiliğinin (Bukobza, 2009; Konty, 1996; Luthar ve Ansary, 2005), ulaşılabilen ulusal alanyazında merkezi bir çalışma konusu olmadığı dikkat çekmektedir.

Bir terim olarak geçmemekle birlikte, içerik yönünden ergen asiliğinin Sokrates'ten (İ.Ö. 469-399) beri bilindiği, en azından yazıldığı bildirilmektedir (Larson, 1996). Yakın tarihe gelindiğinde ergen asiliği çalışmalarının sosyoloji ve psikoloji eksenine yerleştiği görülmektedir. Sosyolojinin konuya ilgisi her dönem sürmüştür, ancak özellikle 1950-1970 arasında yoğunlaşmış, kavram o dönemde görülen toplumsal hareketler ve sınıfsal farklar çerçevesinde ele alınmıştır (Frankel & Dullaert, 1977; Davies, 1994; Luthar & Ansary, 2005). Çocuk psikolojisinin babası sayılan Stanley Hall'un (1844-1924) ergenliği 'fırtınalı bir dönem', Freud'un ise '...otoriteye uyma veya başkaldırma arasında karar verme evresi' (Kulaksızoğlu, 2011, 23) olarak betimlemesi, psikolojinin de konuya ilgisinin yeni olmadığına ilişkin güçlü ipuçlarıdır.

Bazı araştırmacılar asiliğin veya asilik eğiliminin bir tür kişilik özelliği olabileceğini ileri sürmektedirler (Gullone & Moore, 2000; Lee & Bichard, 2006). Lee ve Bichard, 19-23 yaş arası 82 üniversite öğrencisiyle gerçekleştirdikleri çalışmada, asilik eğilimini bir kişilik özelliği olarak tanımlayarak bu özelliği taşıyan gençlerin aynı zamanda daha dışa dönük, dürtüsel, riski seven ve uyumsuz olduklarını dile getirmişlerdir. Ayrıca asi kişiliklerin algılanan sosyal normlara karşı çıkmak adına risk aldıkları, "asi" ya da "cesur" olarak nam salmaktan hoşlandıkları ve ikna edilmeye son derece dirençli oldukları bildirilmiştir. Gullone ve Moore, 11-18 yaş arası öğrenci ergenlerle (N=459) yaptıkları çalışmada asiliği bir sürekli (trait) kişilik özelliği kabul etmiş, bu özelliği Ergen Risk Ölçeği'nin *asice risk* alt ölçeği ile belirlemişlerdir. Aynı zamanda Beş-Faktör Kişilik Envanteri'nin de kullanıldığı çalışmada, diğer kişilik özellikleriyle anlamlı ilişkisi bulunmayan asiliğin deneyime açıklık ve sorumluluk alma kişilik özellikleriyle korelasyonu negatif bulunmuştur. Genellemenin için farklı yaş gruplarında çok sayıda çalışma gerekliliği saklı kalmak kaydıyla, yukarıdaki iki araştırma bulgusu birleştirildiğinde, asi gençlerin, belki de kendilerine yükledikleri ya da yüklemek istedikleri etiketi (asi, cesur) korumak adına, değişime direnç gösterdikleri ileri sürülebilir. Ergen asiliğinin kimlik statüsü ile bağlantılı olabileceği üzerinde durulmuştur (Bukobza, 2009; Steinberg, 2001). Bukobza'nın, Kimlik Statüsü Nesnel Ölçümü ve Asilik Ölçeği kullanarak 139 ergen ile yaptığı çalışmada moratoryum kimlik statüsü ile anarşist asilik dışındaki tüm asilik boyutları (kasıtlı, hazcı, fantastik ve meydan okuyucu) arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Aynı çalışmanın daha ilgi çekici bulgusu, şu anki kimlik başarısı ile geçmiş asilik algısının anlamlı pozitif korelasyon göstermesidir. Eş deyişle, kendilerini geçmişte asi olarak değerlendiren bireyler şu anki kimlik durumlarından memnun görünmektedirler. Asiliğin ebeveyn tutumlarıyla nasıl bir ilişkisi olduğuna odaklanan çalışmaların bulgularını ise şöyle özetlemek olanaklıdır: Otoriter ebeveyn tutumu ile asilik arasında doğru orantılı bir ilişki var iken, izin verici ebeveyn tutumu ile ters orantılı bir ilişki bulunmaktadır. Otoriter tutumda belirgin bir özellik, ebeveynin ergene yönelik kontrolünün yüksek, desteğinin düşük olmasıdır. Bu da ergende kendi yaşamını kendinin kontrol edebileceği inancını zedelemekte, asiliğin ebeveyn otoritesine bir tepki olarak

gelişmesine yol açmaktadır (Carpentier, Knobloch & Zillman, 2003; Chang, 2007; Estevez & Gongora, 2009; Parker, 2000; Skaar, 2009).

Madalyonun diğer yüzünde yer alan çalışmalar ergen asiliğinin sorun davranışlarla, hatta kimi zaman psikopatolojilerle ilişkisini konu edinmiştir. Buna göre, ergenlik döneminde gözlenen asilik özelliği veya eğilimi ile zarar verici risk alma, saldırganlık, madde kullanımı, suça yönelme ya da suç işleme, karşı gelme bozukluğu, davranım bozukluğu, anti-sosyal kişilik bozukluğu arasında anlamlı doğrusal ilişkiler vardır (Shirley & Yvonne, 1995; Greydanus, Pratt, Patel & Sloane, 1997; Gullane & Moore, 2000; Hewitt, Regoli & Kierkus, 2006; Lee & Bichard, 2006; Skaar 2009). Konty'e (1996) göre, anılan sorun davranışlarla asilik arasında ilişki, asiliğin içeriğinden çok derecesi ile ilgilidir.

Yukarıda aktarılanlar doğrultusunda bazı kişilik özellikleri (dışa dönük, dürtüsel, riski seven, uyumsuz, sorumluluk almayan, değişime dirençli), otoriter ebeveyn tutumları, kimlik bulma arayışı, etiket bulma arayışı, bireyin içinde yaşadığı tarihsel dönem gibi faktörlerin ergen asiliğinin gelişmesinde etkili olduğu ileri sürülebilir. Nedenleri çeşitlilik gösterse de asiliğin temel yapısı görece olarak sabit görünmektedir. Bu bağlamda asilik aile, okul, topluluk ya da toplumun kuralları, değerleri, gelenekleri ve diğer uygulamalarına tekrarlı olarak karşı koymayla kendini göstermekte (Greydanus vd., 1997) ve zamanla otoriteye tepki biçimini almaktadır. Bu tepki, bazı otoritelerce sert karşılanmakta ve cezalandırılmakta iken, diğerlerince hoş görülmemekte ve affedilmektedir (Bukobza, 2009).

Asiliğin alternatif açıklamaları içinde ele alınabilecek görüşlerden birine göre, belli bir dereceyi aşmamak kaydıyla, asilik suça yönelik olmayan aykırı davranışlarla (noncriminal deviance) karakterize bir uyum biçimidir (Konty, 1996); bir diğer görüşe göre ise, asilik sadece otoriteye değil, çocukluk dönemindeki ahlak gelişimine isyandır (Koç, 2004). Özetle ergen asiliği çok faktörden etkilenen, çeşitli olumlu-olumsuz yapılarla ilişkisi olan, bir uçta sorun davranış, diğer uçta gelişim sürecindeki olağan bir özellik olarak değerlendirilen bir kavram olarak kendini göstermektedir.

Ergen Asiliğinin Ölçülmesi

Ergenlerde asiliğin ölçülmesinin çoğunlukla psikometrik ölçme araçları yoluyla gerçekleştiği görülmektedir. Önemli bir bölümü ölçek tarzında olan bu araçlardan bir kısmı yalnızca asilik ya da ergen asiliğine yönelikken (ör. Bukobza, 2009), bir kısmı ergenlik çağının çeşitli özelliklerini ölçen araçlar içinde birer alt ölçek (ör., Lee & Bichard, 2006) olarak yer almaktadır.

Ulaşılabilen alanyazında doğrudan ergen asiliğini belirlemeye yönelik dört araca rastlanmıştır. Bunlardan ilki olan *Asilik Ölçeği* (Rebellion Scale) Likert tarzında, 28 madde ve beş faktörden oluşmaktadır: kasıtlı asilik, hancı asilik, fantastik asilik, anarşist asilik, meydan okuyucu (defiance) asilik. Ölçek geliştirilirken asilik davranışının neye, kime yönelik olduğu irdelenmeyip, yalnızca türleri belirlenmiştir (Bukobza, 2009). Araçlardan ikincisi olan *Olumsuz Baskınlık Ölçeği* (Negativism Dominance Scale; McDermott & Apter, 1998), asiliği bir sürekli (trait) kişilik özelliği olarak ele almakta ve 18 maddeden oluşmaktadır. Yedişer maddeden oluşan proaktif asilik ve tepkisel asilik alt boyutları bulunmaktadır. Her maddede anlatılan bir senaryonun sonu eksik bırakılmakta ve boş bırakılan yere verili üç tepkiden birinin konması istenmektedir (Carpentier vd., 2003). *Asilik Ölçümü* (Measure of Rebelliousness) olarak bilinen üçüncü araç, asiliğin kurum olarak aile, eğitim ve topluma yönelik olduğu görüşünden hareketle geliştirilmiş, ikili seçeneklerden oluşan 12 maddelik bir ölçme aracıdır (Bleich, Zillmann & Weaver, 1991). Dördüncü araç olan *Ergen Asiliği Anketi* (Questionnaire on Adolescent Rebelliousness) faktör analitik yöntemlere dayanmamakta,

ancak araçta bulunan 42 madde ergen asiliğinin beş boyutunu yansıtmaktadır: suça yönelik asilik, aileye yönelik asilik, okula yönelik asilik, yaşam tarzına yönelik asilik ve serseri (punker) asilik (Konty, 1996).

Ergen asiliğini belirlemede kullanılan diğer ölçme araçlarının ya doğrudan asiliğe yönelik olmadığı halde asilikle ilişkilendirildiği ya da ergenlik döneminde görülen çeşitli özellikleri saptamaya çalışan ölçekler içinde birer alt ölçek olarak yer aldığı dikkati çekmektedir. Bunlardan *Kurumsal Otoriteye Yönelik Tutum Ölçeği* (Attitude to Institutional Authority Scale), özünde okullarda resmi otoriteye yönelik tutumları belirlemek üzere geliştirilmişken (Richter & Emler, 1985); daha sonra okula devam eden ergenlerin öğretmenlere ve okula karşı tutumlarını saptamak üzere uyarlanmıştır. Uyarlama sonucunda “olumlu tutumlar” ve “adaletsizlik” adlı iki faktörde toplanan 12 maddelik ölçeğin, okullarda ergen asiliği tutumunu belirlemek amacıyla kullanılabileceği ileri sürülmüştür (Lopez, Perez, Ochoa & Ruiz, 2008). Benzer biçimde, 30 maddelik *Yetkecilik-Asilik Eğilimi Ölçeği* (Authoritarianism-Rebellion Tendency Scale) 1972’de Kohn tarafından geliştirilmiş, sonraları özellikle “asilik” alt boyutu ergenlerde asi eğilimlerin ölçülmesi amacıyla uyarlanmıştır (Imhonde, Aluede & Oboite, 2009). Çeşitli araçlar içinde alt ölçek olarak bulunan asilik ölçümlerine daha çok ergenlerde risk alma davranışını konu edinen çalışmalarda rastlanmaktadır. Örneğin, 73 maddeden oluşan *Ergen Risk Alma Ölçeği* (The Adolescent Risk-Taking Questionnaire)’nin dört alt faktöründen biri toplam varyansın % 13.9’unu açıklayan “asice risk” faktörüdür (Gullone, Moore, Moss & Boyd, 2000). Lee ve Bichard (2006) tarafından yapılan bir çalışmada ise ergen asiliği, “asilik endeksi” adıyla *Risk Alma Endeksi* (Risk-Taking Index) başlıklı bir aracın maddelerinden türetilmiştir. Konuyla ilgili ölçekler gözden geçirildiğinde, çoğunun güçlü psikometrik nitelikleri olduğu göze çarpmaktadır. Ne var ki ergen asiliğinin bir kişilik özelliği mi (ör. Bukobza, 2009; McDermott & Apter, 1998), bir tutum mu (ör. Lopez vd., 2008), bir eğilim mi (ör. Imhonde vd., 2009), döneme özgü bir davranış mı (ör. Konty, 1996) yoksa risk alma gibi bir davranışın alt boyutu mu (ör. Gullone vd., 2000) olduğu konusunda bir uzlaşıdan söz etmek olanaklı görünmemektedir.

Gündelik yaşam içinde ergenlik çağının kaçınılmaz bir parçası olarak algılanan asiliğin, bilimsel platformda bu çağa ait diğer özellikler kadar ilgi görmediğini ileri sürmek yanlış olmayacaktır. Yurtdışı alanyazında çağın diğer yaygın özellikleri (ör., risk alma davranışı, suça yönelme, karşı gelme bozukluğu) ile ilgili araştırmalar daha sık, görece olarak asiliğe ilişkin çalışmalar daha az yer almaktadır. Ulaşılabilen ulusal alanyazında ise doğrudan ergen asiliğine odaklanan herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Diğer bir anlatımla, ergen asiliğinin doğasının, derecesinin, diğer gelişimsel özelliklerle ve sorun davranışlarla bağlantısının anlaşılması önemli birer araştırma gereksinimi olarak kendini göstermektedir. Anılan araştırma gereksinimlerini giderme çabasının başarısı, yapının doğru ve kültüre uygun (Chang, 2007) biçimde ölçülmesine elveren ölçme araçlarının varlığı ile mümkündür. Bu çerçevede, mevcut araştırmanın amacı, ergenlik çağındaki bireylerin asilik özelliğini belirlemede kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmektir.

YÖNTEM

Çalışma Grubu

Ergen Asiliği Ölçeği’nin (ERAS) geliştirilme süreci gereği, çalışmanın çeşitli aşamalarında üç farklı katılımcı grubundan yararlanılmıştır: (1) hazırlık grubu, (2) ön uygulama grubu ve (3) deneme grubu.

Hazırlık ve ön uygulama grubu. Madde havuzunun oluşturulması amacıyla kompozisyon yazdırılan *hazırlık grubundaki* katılımcılar, Eskişehir il merkezinde MEB'e bağlı çeşitli ortaokul ve liselere devam eden, yaşları 11-18 arasında değişen (*Ort.* = 15;6, *S* = 2;9), 140 kız (% 54), 116 erkek (% 46) toplam 256 öğrenciden oluşmuştur. Deneme uygulamasının pilotu sayılan *ön uygulama grubunda* yine aynı okullardan yaşları 11-18 arasında (*Ort.* = 15;11, *S* = 3,5), 19 kız (% 55), 15 erkek (% 45) toplam 34 öğrenci yer almıştır.

Deneme grubu. Çalışmanın asıl verilerinin toplandığı ve ölçeğin psikometrik değerlerinin belirlendiği deneme grubu katılımcıları, Eskişehir il merkezindeki beşi ortaokul ve altısı lise olmak üzere 11 devlet okulunda öğrenim gören (*N* = 374) öğrencilerdir. Deneme grubu katılımcılarına ait demografik özelliklere ilişkin betimleyici istatistikler kategorik ve sürekli değişken düzeylerinde Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. *Deneme grubundaki katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin betimleyici istatistikler*

	Kategorik değişkenler	<i>n</i>	%		
<i>Cinsiyet (N = 374)</i>	Kız	232	62		
	Erkek	142	38		
<i>Yaş Aralığı (N = 374)</i>	11-14*	199	53.20		
	15-19	175	46.80		
<i>Sınıf Düzeyi (N = 374)</i>	6	55	14.70		
	7	70	18.70		
	8	53	14.20		
	9	44	11.80		
	10	33	8.80		
	11	73	19.50		
	12	46	12.30		
<i>Anne (N = 369) ve Baba (N = 367) Eğitimi**</i>	Formel eğitim almamış	13/7	3.50/1.90		
	Okuryazar	10/3	2.70/0.80		
	İlkokul	187/94	50/25.10		
	Ortaokul	64/80	17.10/21.40		
	Lise	62/113	16.60/30.20		
	Üniversite	30/59	8/15.80		
<i>Ailenin Gelir Düzeyi (TL/ay; N = 305)**a</i>	Lisansüstü	3/11	.80/2.90		
	0-750	39	10.40		
	751-1500	146	39		
	1501-2250	64	17.10		
	2251-3000	34	9.10		
	3001+	22	5.90		
		<i>Ort.</i>	<i>S</i>	En küçük	En büyük
<i>Sürekli değişkenler</i>	Yaş (yıl; ay, N = 374)	14;11	2;3	11;2	19;9
	Ailenin geliri (TL/ay; N = 305) ^a	1692	1232	300	10000

*Yaş aralığı kesim noktalarının belirlenmesinde alanyazın (Gullone & Moore, 2000) ve aralıkların ortaokul ile liseyi yaklaşık temsil etmesi temel alınmıştır.

**Satırdaki ilk sayı anneye, ikinci sayı babaya aittir.

***Gelir düzeyi sınıflamasında 2012 yılına ait brüt asgari ücretin yaklaşık katları esas alınmıştır.

^a Kayıp değerler nedeniyle yüzde sütunu %100'e tamamlanmamıştır.

Tablo 1 incelendiğinde, cinsiyet bazında kızların kısmen daha fazla sayıda olduğu; katılımcıların yaş aralıklarına (11-14 ve 15-19 yaşlar) ve sınıf düzeylerine dengeli dağıldığı; anne ve babaların eğitim düzeylerinin ağırlıklı olarak ilkokul-lise, ailenin gelir düzeyinin ise 751-2250 TL arasında yığıldığı gözlenmektedir.

Veri Toplama Araçları

Bilgi formu. Bilgi formunda yer alan sorular katılımcıların temel demografik özelliklerini saptamaya yöneliktir: yaş, cinsiyet, sınıf düzeyi, anne ve babanın eğitim düzeyi ve ailenin gelir düzeyi. Yaşın yıl ve ay düzeyinde belirlenebilmesi için katılımcılardan doğum tarihi istenmiş, kesin yaş hesaplaması araştırmacılar tarafından yapılmıştır.

Ergen Asiliği Ölçeği (ERAS): Geliştirme süreci. ERAS, 11-19 yaş arasındaki bireylerde olağan (normal) ergen asiliğini belirlemeyi amaçlamaktadır. Beşli Likert tarzında hazırlanan ölçekte, katılımcıların maddeleri yanıtlarken sözel ifadeleri yanlış yorumlama olasılığını azaltmak ve daha kesin yanıtlar alabilmek üzere tepki dereceleri yüzde olarak belirlenmiştir: %0 (Hiçbir zaman, 1 puan), %25 (Nadiren, 2 puan), %50 (Bazen, 3 puan), %75 (Sık sık, 4 puan), %100 (Her zaman, 5 puan). Yüzdelerin ne anlama geldiği hem yönergenin altında bir örnek madde kullanılarak açıklanmış hem de tepki dereceleri sütununun başında hatırlatıcı olarak sunulmuştur. Ölçekten alınan puan ile asilik özelliğine sahip olma derecesi doğru orantılıdır. Tüm analizler sonucunda madde sayısı 37 olan ölçekten alınabilecek en düşük puan 37, en yüksek puan 185'dir.

Ölçeğin geliştirilme sürecindeki ana işlemleri dört aşamada toplamak mümkündür: ergen asiliği kavramının netleştirilmesi, taslak formun oluşturulması (hazırlık), ön uygulama, geçerlik ve güvenilirliğin belirlenmesi.

Kavramsal netleştirme. Psikolojide ölçek geliştirme süreci içinde ilgili psikolojik yapının iyi betimlenmesi son derece yaşamsaldır (Erkuş, 2012; Worthington & Whittaker, 2006). Daha önce de belirtildiği üzere, ergen asiliğinin ne tür bir psikolojik yapı (kişilik, tutum, eğilim vb.) olduğu, hangi gelişim alanlarını (bilişsel, duyuşsal, davranışsal) içerdiği ve hangi boyutlardan oluştuğu (aileye, okula, gruba, topluma yönelik ya da proaktif, tepkisel asilik vb.) konusunda birbirinden farklı görüşler bulunmaktadır (Konty, 1996; McDermott & Apter, 1998; Gullone vd., 2000; Carpentier vd., 2003; Bukobza, 2009; Imhonde vd., 2009). Bu nedenle, taslak form hazırlanmadan önce alanyazın ve ilişkili ölçeklerin gözden geçirilmesi ve kompozisyon uygulamasından (ayrıntıları ilerleyen kısımlarda verilmiştir) elde edilen bilgilerin kullanılması yoluyla kavramın içeriği belirlenmeye çalışılmıştır. Her iki bilgi kaynağına dayalı olarak ergen asiliğinin döneme özgü bir davranışsal özellik olduğu [varsayım 1] (Konty, 1996); bu özelliğin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal gelişim alanlarını ilgilendirdiği [varsayım 2] (Lee & Bichard, 2006; Bukobza, 2009) varsayımları geçerli kabul edilmiştir.

Bir psikolojik yapı olarak ergen asiliğinin hangi boyutları içerdiği belirsiz görünmektedir. Var olan ölçeklerin farklı eksenlerde bir boyutlandırmaya gittiği göze çarpmaktadır. Örneğin, Bukobza'nın (2009) Asilik Ölçeği'nde asiliğin çeşitleri (amaçlı, hazcı, fantastik, anarşist ve serseri asilik) ekseninde; McDermott ve Apter'in (1985) Olumsuz Baskınlık Ölçeği'nde kişilik özelliği ekseninde asilik ayrımları (proaktif ve tepkisel asilik) yapılmıştır. Ne var ki, hem alanyazın hem diğer ölçek ve alt ölçeklerde boyutlandırmanın çoğunlukla asiliğin neye, kime yönelik olduğu baz alınarak gerçekleştirildiği dikkati çekmektedir. Buna göre ergen asiliği aileye, öğretmene, okula, eğitim sistemine, gruba, topluma/sisteme yönelik olabilir (Bleich vd., 1991; Konty, 1996; Greydanus vd., 1997; Carpenter vd., 2003; Lopez vd., 2008). Bu verilerden hareketle ERAS'ın taslak formunda

aileye, okula ve topluma/sisteme yönelik asilikle ilişkili maddelerin yer almasının uygun olacağı düşünülmüş, ek olarak ergenlerin akranlarına da asi davranış sergileyebileceği olasılığı üzerinde durulmuştur; ancak kompozisyon sonuçları, ergenlerin “okula yönelik asilik” ile “topluma/sisteme yönelik asilik” arasında önemli bir ayrım yapmadıklarını göstermiştir. Eş deyişle, ergenler okulun kendisini bir sitem unsuru olarak algılıyor görünmüşlerdir. Sonuç olarak taslak formda “aile”ye, “okul”a ve “akran”a yönelik asilikle ilgili maddelerin yer almasının uygun olacağı düşünülmüştür [varsayım 3]. Kısaca, taslak formun maddeleri oluşturmada önce, ergen asiliği kavramının varsayım 1, varsayım 2 ve varsayım 3’te belirtilenlerle tutarlı olması gerektiği kararına varılmıştır.

Taslak formu oluşturma. Bu aşamada en önemli işlem madde havuzunun oluşturulması olmuştur. Madde havuzu oluşturulurken alanyazın taranmış, ‘Ergen Asiliğinin Ölçülmesi’ başlığında ayrıntıları verilen ölçme araçlarından ulaşılabilenlerin tüm maddeleri, ulaşılamayanların örnek maddeleri incelenmiştir. Ne var ki, hem ölçülecek özelliğin kültüre özgü doğasını dikkate alma hem bir taklide düşme riskini ortadan kaldırma düşüncesiyle bu araçlardan herhangi bir madde alınmamış, araçlar yalnızca yapıya ilişkin fikir edinmek üzere değerlendirilmiştir. Madde havuzunun asıl kaynağı alanyazın ve hedef kitlenin özelliklerini yansıtan 256 kişilik ergen grubuna yazdırılan kompozisyonlar olmuştur. Küçük bir yönerge ve demografik bilgi soruları eşliğinde verilen kompozisyon formunda dört açık uçlu soru yer almıştır: “Sence asilik nedir, çevrende ve kendinde gördüğün asi davranışlar nelerdir?”, “Benimsemediğin (sana doğru gelmeyen) bir kurala uymak zorunda kaldığında ne hissedersin (Hangi duyguları yaşarsın)?”, “Doğru olduğunu düşündüğün halde karşı geldiğin durumlar nelerdir, bu durumlarda nasıl davranırsın?”, “Hangi durumlarda asi davranışlar gösterirsin? Aileni, okulunu, akranlarını ve toplumsal sistemi düşünerek açıklar mısın?” Kompozisyon sorularına verilen yanıtlar içerik analizine tabi tutulmuştur. Yanıtlar araştırmacılar tarafından tek tek incelenerek kodlanmış, benzer kodlar bir araya getirilerek temalaştırılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen temalar, “başkaldırma”, “kurallara karşı gelme”, “ters davranma”, “dik başlılık”, “meydan okuma”, “isyan etme”, “sinirlenme”, “inatlaşma” “haklı çıkma”, “özgür olma”dır. Ardından alanyazın ve kompozisyonlardan çıkan temalara dayanılarak hem asilik kavramının yapısı anlaşılmaya çalışılmış hem de madde havuzu oluşturulmuştur. Bu yolla 76 madde yazılmış (ölçeğin bitmiş halinde düşünülen madde sayısının yaklaşık iki katı, (Erkuş, 2012) ve maddeler rastlantısal bir sıra ile numaralandırılmıştır.

Ölçeğin biçimsel olarak Likert tarzında olması, beşli derecelemenin yapılması, tepki derecelerinin yüzde olarak (% 0, % 25, % 50, % 75, % 100) alınması, ancak bu derecelerin yönerge sayfasında sözel karşılıklarının açıklanması, buna bir örnek madde uygulamasının eklenmesi kararlaştırılmıştır. Tüm kararların ardından ölçeğin taslak formunun içerik ve biçim özellikleri belirlenmiştir. Bu çerçevede hazırlanan ölçek, bir Türk Dili ve Edebiyatı uzmanına dil açısından, beş alan uzmanına (iki klinik psikoloji + bir tıbbi psikoloji + bir psikolojik danışma ve rehberlik + bir program geliştirme) ise kapsam geçerliği açısından değerlendirilmek üzere basılı olarak verilmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda yapılan küçük değişiklikleri, taslak formun ön uygulamaya hazır hale getirilmesi izlemiştir.

Ön uygulama. Deneme uygulamasına geçilmeden önce, maddelerin anlaşılabilirliğine ilişkin fikir edinmek ve genel bir sorun olup olmadığını denetlemek üzere (Erkuş, 2012; Henson & Roberts, 2006), taslak form ortaokul ve liseye devam eden 34 öğrenciye verilmiştir. Ön uygulamada birkaç sözcüğün bazı öğrenciler tarafından tam olarak anlaşılmadığı gözlenmiştir. Örneğin, özellikle küçük yaşta bazı ergenler tarafından anlaşılmadığı gözlenen “agresif” sözcüğü “sınırlı” olarak değiştirilmiştir. Birkaç sözcük dışında herhangi

bir düzeltme gerekmemiştir. Ön uygulama sonrasındaki düzeltmelerin ardından taslak form son kez araştırmacılar tarafından kontrol edilerek deneme uygulamasına hazır hale getirilmiştir.

İşlem

Çalışmanın katılımcılarının büyük bir çoğunluğu (% 97) 18 yaş ve altında, tümü ortaokul ve liseye devam eden öğrenciler olduğundan, kendilerinden yazılı bir bilgilendirilmiş onay alınamamıştır. Bunun yerine veri toplama aracının ön sayfasında sonuçların bireysel kullanılmayacağı, araştırma amaçlı olduğu, gizliliğin sağlanacağı belirtilmiş, ayrıca çalışmaya katılımın gönüllülük esasına dayandığı sözel olarak özellikle vurgulanmıştır. Uygulamaya gidilmeden önce ilgili okulların yöneticileri ve rehberlik servisleri ile görüşülerek öğrencilerin eğitimlerini aksatmayacak biçimde en uygun zamanın belirlenmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Kompozisyon, ön uygulama ve deneme uygulaması çalışmalarının tümü 14 kişilik bir ekip tarafından gerçekleştirilmiştir. Sözü geçen ekip Rehberlik ve Psikolojik Danışma Bölümü dördüncü sınıf ikinci dönem (staj dönemi) öğrencilerinden oluşmaktadır. Uygulama ekibine birinci yazar tarafından yaklaşık bir saatlik bir eğitim verilmiştir. Ön uygulama, önerildiği gibi (Erkuş, 2012) her uygulamacıya iki-üç öğrenci düşecek biçimde bireysel; kompozisyon ve deneme uygulamaları öğrencilerin sınıflarında grup halinde gerçekleştirilmiştir. Her sınıfta en az üç gözlemci bulundurulmuş ve katılımcılar olanaklar ölçüsünde ayrı sıralarda oturtulmuşlardır. Gönüllü katılım esaslı ve sınıflarda yüz yüze gerçekleştirilen uygulamalar sayesinde, katılımcılara verilen tüm formların geri dönüşü sağlanabilmiştir. Kompozisyon uygulaması yaklaşık 30, ön uygulama ve deneme uygulaması 25-35 dakika arasında tamamlanmıştır.

BULGULAR

Ön Analizler

Bu çalışmada veri girişindeki hataları ve kayıp değerleri en aza indirmek amacıyla veri girişi yapılmadan önce her bir katılımcının veri toplama aracına ilişkin yanıtları incelenmiştir. Maddeleri okumadan işaretlediği öngörülen (her maddeye aynı yanıtı veren) ve birçok maddeye yanıt vermeyen 21 katılımcı veri setinden çıkarılmıştır. Geriye kalan 386 kişinin verileri SPSS 20.00'a girilmiştir. Uç değerleri belirlemek amacıyla ham puanlar standart z puanlarına dönüştürülmüştür. Veriler normal dağılım gösterdiği için verilerin %99'u ortalamadan ± 3 standart sapma uzaklıkta yer almıştır. Dolayısıyla +3'den büyük ya da -3'den küçük z değerine sahip 12 katılımcı uç değer olarak düşünülmüş ve veri setinden çıkarılmıştır. Sonuç olarak analizler toplam 374 katılımcıyla yürütülmüştür.

Geçerlik Analizleri

Yapı geçerliği

ERAS'ın faktör yapısını belirlemek üzere açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Verilerin faktör analizine uygunluğunu denetlemek amacıyla öncelikle örneklem büyüklüğünün yeterliliği değerlendirilmiş, bu çerçevede Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı .94 bulunmuştur. "Mükemmel" olduğu bildirilen bu değer (Kline, 1994; Büyüköztürk, 2006), verilerin genel olarak faktör analizi için uygun olduğunu göstermiştir. Normal dağılım koşulu Bartlett Küresellik Testi ile incelenmiş ve test sonucunda Ki-kare değeri anlamlı bulunmuştur ($\chi^2 = 7278.53$, $sd = 703$, $p < .001$). Ki-kare değerinin istatistiksel

olarak anlamlı olması, korelasyon matrisinde bazı maddelerin yüksek düzeyde ilişkili olduğuna kanıt sağlamıştır. Analizin ilk aşamasında, Temel Bileşenler Analizinin döndürmesiz gerçekleştirilmesi sonucunda, Kaiser-Guttman ilkesi uyarınca özdeğerleri 1'den büyük faktörlerin açıkladığı varyans oranları incelenmiş, ölçekte özdeğeri 1'in üzerinde 16 faktör görülmüştür. Hiçbir döndürme işlemi yapılmadan denenen bu ilk analizde elde edilen 16 faktör, varyansın % 63.1'ini açıklamıştır. Ancak Bileşen Matrisi Tablosu incelendiğinde, ilk üç bileşen dışındaki faktörler altında toplanan maddelerin ya sayıca çok az olduğu (bir-iki madde) ya da diğer bileşenler altında da .30'un üstünde faktör yüküne sahip oldukları ve iki bileşen altındaki yüklerinin birbirine yakın olduğu görülmüştür. Faktör sayısına karar verilirken her bir faktörün toplam varyansa yaptığı katkı yüzdesi de incelenmiş, varyans açıklama işlevinin büyük bölümünü özdeğeri 1'den büyük olan 16 faktörden ilk 3'ünde gerçekleştirdiği görülmüştür. Bu faktörlerden ilkinin özdeğeri 20.85, açıklanan toplam varyansa katkısı % 27.44; ikinci faktörün özdeğeri 4.92, toplam varyansa katkısı % 6.48; üçüncü faktörün özdeğeri 3.83, açıklanan toplam varyansa katkısı % 5.04 düzeyindedir. İlk üç faktör varyansın % 38.96'luk bir kısmını açıklamıştır. Bu değerler tek başlarına ele alındığında, ölçeğin üç faktörlü bir yapı gösterebileceği izlenimi edinilmiştir. Faktör sayısına karar verilirken yamaç-birikinti grafiği (scree plot) de incelenmiş, faktör sayısının üç ile sınırlanabileceği varsayılmıştır.

Ölçeğin faktör yapısına ilişkin daha nesnel karar verebilmek için hem tek faktörlü hem de çok faktörlü yapılar (3, 4 ve 5) için açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Çok faktörlü yapıların analizlerinde, faktör yapılarının kolay yorumlanmasını sağlamak için dik döndürme tekniklerinden varimax kullanılmış ve ortaya çıkan yapılar kuramsal olarak değerlendirilmiştir. 4 ve 5 faktörlü yapılar için gerçekleştirilen açımlayıcı faktör analizi sonucunda düşük yük değeri olan ve binişiklik gösteren maddelerin çıkarılmasıyla ölçek maddelerinin söz konusu faktör yapıları altında istatistiksel olarak anlamlı biçimde toplandığı, ancak kuramsal olarak ayrışmadığı görülmüştür. Ölçeğin üç faktörlü yapı için gerçekleştirilen analizi sonucunda maddelerin ilgili faktör yapıları altında hem istatistiksel hem de kuramsal olarak anlamlı bir biçimde toplandığı görülmüştür. Bu sonucu özdeğer, toplam varyansa katkı yüzdesi ve yamaç-birikinti grafiği de desteklemiştir. Varimax dik döndürme sonucunda üç faktörlü yapının her bir faktörünün hangi maddelerden oluştuğunu belirlemek üzere bazı ölçütler belirlenmiştir. Bunlar, bir maddenin yer aldığı faktördeki yük değerinin en az .32 ve maddenin sahip olduğu faktör yük değeri ile diğer faktörlerdeki yük değerleri arasındaki farkın en az .20 olmasıdır. ERAS'ın 3 faktörlü yapı için açımlayıcı faktör analizi gerçekleştirilirken izlenen yol Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Üç faktörlü yapı için açımlayıcı faktör analizi gerçekleştirilirken izlenen yol

	Silinen madde	Yakın faktör yükleri	Madde toplam korelasyonları	Sildikten sonra KMO	Sildikten sonra varyans (%)	Sildikten sonra Alfa
	Ölçeğin ilk hali	---	---	,93	38,65	,95
1	53	---	-,03	,93	39,17	,95
2	66	---	-,02	,93	39,70	,95
3	73	---	,09	,93	40,20	,95
4	6	---	,19	,93	40,68	,95
5	63	---	,26	,93	41,41	,96
6	14	---	,19	,94	41,91	,96
7	25	.27-.30	.20	,94	42,19	,96
8	36	.39-.41	.52	,94	42,33	,96
9	21	.52-.52	.54	,94	42,16	,96
10	28	.36-.39	.40	,94	42,38	,96
11	5	.49-.51	.52	,94	42,32	,96
12	8	.49-.51	.56	,94	42,23	,96
13	37	.36-.40	.53	,94	42,39	,96
14	9	.52-.54	.63	,94	42,19	,96
15	27	.44-.49	.54	,94	42,18	,96
16	45	.34-.39	.54	,94	42,35	,96
17	54	.34-.40	.50	,94	42,57	,96
18	4	.47-.49	.50	,94	42,56	,96
19	72	.34-.38	.51	,94	42,79	,95
20	30	.41-.46	.46	,94	42,90	,95
21	44	.35-.39	.59	,94	42,99	,95
22	71	.36-.44	.48	,94	43,22	,95
23	18	.37-.45	.45	,94	43,43	,95
24	74	.30-.38	.41	,94	43,83	,95
25	59	.29-.37	.44	,94	44,23	,95
26	11	.45-.52	.54	,94	44,22	,95
27	57	.26-.35	.44	,94	44,67	,95
28	38	.32-.43	.54	,94	44,88	,95
29	61	.29	.22	,94	45,64	,95
30	7	.41-.55	.63	,94	45,63	,95
31	29	.37-.52	.52	,94	45,77	,95
32	70	.27-.47	.43	,94	46,19	,94
33	69	.53	.25	,94	46,73	,94
34	52	.25-.41	.43	,94	47,29	,94
35	76	.63	.23	,94	47,68	,94
36	75	.64	.29	,94	48,05	,94
37	56	.67	.26	,94	48,38	,94
38*	67	.42	.44	,94	49,00	,94

*67. madde yüklenmesi beklenen faktöre yüklenmediği için analizden çıkarılmıştır.

Tablo 2’de de görüldüğü gibi araştırmada 37 madde yukarıda belirtilen ölçütleri karşılamadığı için, bir madde ise yüklenmesi beklenen faktöre yüklenmediği için analizden çıkarılmış, her madde çıkarıldıktan sonra analiz yeniden yapılmıştır. Maddeler elendikten sonra ortaya çıkan üç faktörlü yeni yapının toplam varyansın % 49.00’ünü açıkladığı görülmüştür. Ölçek maddelerinin ait oldukları faktörler, faktör yük değerleri, her bir faktörün toplam varyansa katkı yüzdesi ve özdeğeri Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Ölçek maddelerinin üç boyuttan aldıkları faktör yükleri, özdeğerleri, varyans yüzdeleri

Maddeler	Faktör Yükleri			
	1	2	3	
24. Ailem bilgisayar kullanmama karışırsa onlarla inatlaşırım.	.75			
22. Ailem davranışlarımı kısıtladığında onlara hırçın davranırım.	.73			
16. Ailem ders çalış dediğinde haklı olsalar da hırçın davranırım.	.73			
12. Ailedeki kurallar bana ters gelir.	.73			
15. Ailem bilgisayar kullanma süreme sınır koyduğunda sert tepki gösteririm.	.73			
2. Ailemin koyduğu kuralları saçma bulurum.	.72			
10. Evde kendimi baskı altında hissettiğimde saldırgan davranırım.	.71			
23. Ailem benimle ilgili karar aldığımda hırçın davranırım.	.71			
31. Ailem istediğim şeyleri yapmama izin vermediğinde çığına dönerim.	.71			
26. Ailemin beni kısıtlamasına karşı çıkarım.	.70			
32. Ailem ders çalış dediğinde haklı olsalar da onlarla inatlaşırım.	.70			
1. Ailem beni ders çalışmaya zorlarsa sinirli davranırım.	.69			
17. Ailem bana ne yapmam gerektiğini söylediğinde kendi bildiğimi okurum.	.69			
13. Ailem istediğim zaman dışarı çıkmama karışırsa onlara bağırırım.	.66			
20. Ailemin söylediği şeyler doğru olsa da onlarla inatlaşırım.	.62			
3. Ailem bana sormadan hakkımda karar verirse sinirlenirim.	.61			
19. Ailem bana öğüt verdiğinde asabileşirim.	.60			
42. Okul kurallarını mantıklı bulsam da inadına karşı çıkarım.		.70		
49. Okul kurallarının tersini yapmak bana cazip gelir.		.70		
43. Okuldaki disiplin kurallarını gereksiz bulurum.		.69		
47. Ceza alacağımı bilsem de okulda kendi bildiğimi okurum.		.69		
50. Okul kurallarına sorgulamadan karşı gelirim.		.68		
35. Ne olursa olsun okul kurallarına karşı gelirim.		.67		
46. Doğru olduğunu düşündüğüm bir şeye, öğretmenlerime gıcıklık olsun diye yanlış derim.		.67		
39. Okuldaki kurallara uymadığımda mutlu olurum.		.66		
41. Okuldaki disiplin kurallarına başkaldırılması gerektiğini düşünürüm.		.58		
34. Öğretmenim bana emir verdiğiğinde onun söylediklerinin tersini yaparım.		.57		
48. Okul yönetiminin özgürlüğümü kısıtlamasına itiraz ederim.		.56		
33. Okulda kurallar olsa da kendi doğrularına göre hareket ederim.		.55		
40. Okul kurallarına uymayı doğru bulurum.		.47		
65. Arkadaşlarım karşı çıksa da kendi düşüncelerimi gerçekleştiririm.			.68	
68. Arkadaşlarım sözlerimi dikkate almadığında öfkelenirim.			.66	
64. Benimsemediğim bir kurala arkadaşlarım uysa da ben karşı çıkarım.			.61	
51. Arkadaşlarımın benimle dalga geçmesi kavga etme sebebidir.			.59	
60. Arkadaşlarım beni bir şeye zorladıklarında kendi bildiğimi yapmaya devam ederim.			.55	
58. Arkadaşlarım bana değer vermezse hırçınlaşırım.			.52	
55. Arkadaşlarımın beni eleştirmesine öfkelenirim.			.51	
62. Arkadaşlarım arasında bana yanlış gelen bir kurala uymadığımda özgüvenim artar.			.49	
	Varyans (%)	23.38	16.45	9.18
	Özdeğer	8.88	6.25	3.49
Tüm ölçek için açıklanan toplam varyans: % 49.00, Cronbach-Alpha: .94				

Tablo 3'te görüldüğü gibi toplam varyansın % 23.38'ini açıklayan ve 17 maddeden oluşan "Aileye Yönelik Asilik" boyutunun faktör yük değerleri .60 ile .75; toplam varyansın % 16.45'ini açıklayan ve 13 maddeden oluşan "Okula Yönelik Asilik" boyutunun faktör yük değerleri .47 ile .70; toplam varyansın % 9.18'ini açıklayan ve 8 maddeden oluşan "Akrana Yönelik Asilik" boyutunun faktör yük değerleri .49 ile .68 arasında değişmektedir.

Yapı geçerliğine ek kanıt olarak, ERAS toplam puanı ile her bir faktörün toplam puanı arasındaki ilişkiler incelenmiş, elde edilen Pearson Korelasyon katsayıları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. ERAS toplam puanı ve alt faktör toplam puanları arasındaki korelasyonlar (N = 374)

ERAS	Aileye Yönelik Asilik	Okula Yönelik Asilik	Akrana Yönelik Asilik	ERAS Toplam puanı
Aileye Yönelik Asilik	1			
Okula Yönelik Asilik	.57**	1		
Akrana Yönelik Asilik	.47**	.42**	1	
ERAS Toplam Puanı	.90**	.80**	.68**	1

** $p < .001$

Tablo 4'te görüldüğü gibi, ERAS'ın her bir boyutunun birbiriyle ve genel toplam puan ile arasında istatistiksel açıdan anlamlı pozitif korelasyonlar saptanmıştır.

Güvenirlilik Analizleri

İç tutarlık

Ölçeğin Cronbach alfa ile belirlenen iç tutarlılık katsayısı .94 olarak belirlenmiştir. Ölçeği oluşturan "Aileye Yönelik Asilik" boyutunun iç tutarlılık katsayısı .95, "Okula Yönelik Asilik" boyutunun .90, "Akrana Yönelik Asilik" boyutunun .76'dır. Hesaplanan iç tutarlılık katsayıları, ölçeğin güvenilirliğinin yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir.

Madde analizleri

Ölçekte yer alan maddelerin ergenlerin asilik düzeylerini ölçmeye yönelik ayırt ediciliklerini belirlemek için hesaplanan madde-toplam korelasyonları ve toplam puana göre belirlenen üst ve alt % 27'lik grupların madde puanları arasındaki farkın anlamlılığını inceleyen bağımsız gruplar için *t*-testi sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. ERAS'ın her bir boyutuna ilişkin madde analizleri sonuçları

F1	MTK	<i>t</i> -değeri*	F2	MTK	<i>t</i> -değeri *	F3	MTK	<i>t</i> -değeri *
24	.65	15.764	42	.49	8.957	65	.44	8.286
22	.72	17.087	49	.43	11.206	68	.36	7.930
16	.58	13.093	43	.46	12.042	64	.41	7.978
12	.70	16.819	47	.53	11.327	51	.31	7.009
15	.73	14.589	50	.42	9.740	60	.36	6.707
2	.65	17.011	35	.49	7.752	58	.37	8.744
10	.63	17.402	46	.50	8.266	55	.33	7.876
23	.63	15.473	39	.56	9.041	62	.38	10.767
31	.69	17.743	41	.50	9.931			
26	.63	14.560	34	.54	12.970			
32	.59	13.392	48	.56	7.465			
1	.68	16.451	33	.57	10.058			
17	.62	14.525	40	.55	10.896			
13	.66	15.255						
20	.63	12.112						
3	.67	13.326						
19	.64	17.077						

*Tüm karşılaştırmalar için $p < .001$.

Not. F: Faktör; *t*-Testi: Üst %27-Alt %27 farkın anlamlılık testi; MTK: Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonları

Tablo 5’te de görüldüğü gibi, “Aileye Yönelik Asilik” boyutunda yer alan maddelerin madde-toplam korelasyonlarının, .58 ile .72; “Okula Yönelik Asilik” boyutunda yer alan maddelerin madde-toplam korelasyonlarının, .42 ile .57; “Akрана Yönelik Asilik” yer alan maddelerin madde-toplam korelasyonlarının .31 ile .44 arasında değiştiği görülmektedir. Alanyazında, madde-toplam korelasyonu yorumlamada istatistiksel anlamlılık ölçüt alındığında, genel olarak madde toplam korelasyonu .30 ve daha yüksek olan maddelerin, bireyleri iyi derecede ayırt ettiği belirtilmektedir (Büyüköztürk, 2006). Bu ölçüt dikkate alındığında, ölçekte yer alan tüm maddelerin madde toplam korelasyonlarının .30 ve daha yüksek olmasına bağlı olarak, bu faktörlerdeki maddelerin bireyleri iyi derecede ayırt ettiği, iç tutarlılıklarının yüksek olduğu söylenebilir.

Araştırmada madde analizi kapsamında başvuru olan bir başka yol ise, testin toplam puanlarına göre oluşturulan alt %27 ve üst %27’lik grupların (uç grupların) madde ortalama puanları arasındaki farkların bağımsız gruplar için *t*-testi kullanılarak sınanmasıdır. Bunun için bireylerin ölçekten aldıkları puanlar büyüklük sırasına dizilmiş ve bu diziden alt ve üst % 27’lik gruplar ($n_{alt} = 101$, $n_{üst} = 101$) alınarak, bu grupların ölçekteki her bir maddeden aldıkları puan ortalamaları *t*-testi ile karşılaştırılmıştır. Toplam 187’şer bireyden oluşan alt ve üst grupların karşılaştırılması sonucunda ölçekteki tüm maddelerin *t* değerlerinin $p < 0.01$ düzeyinde anlamlı oldukları belirlenmiştir.

Testi yarılama

ERAS’ın güvenilirliği, testi yarılama güvenilirlik yöntemi ile de belirlenmiştir. 374 katılımcının puanları ile gerçekleştirilen analiz sonuçlarına göre ERAS’ın “aileye yönelik asilik” boyutunun genel alfa değerleri birinci kısım için .91, ikinci kısım için .89; “okula yönelik asilik” boyutunun genel alfa değerleri birinci kısım için .86, ikinci kısım için .75; “arkadaşa yönelik asilik” boyutunun genel alfa değerleri birinci kısım için .62 ve ikinci kısım için .65’dir. Bu değerler, her iki parça için de güvenilirliğin birbirine yakın ve oldukça yüksek (Kalaycı, 2005) olduğuna ve soruların birbirini izleyen nitelikte düzenlendiğine işaret etmektedir. Ayrıca, ERAS’ın her boyutunun iki parçası arasındaki korelasyon, Guttman yarıya bölme ve eşit ve eşit olmayan uzunluk Spearman Brown güvenilirlikleri ise sırasıyla “aileye yönelik asilik” boyutu için .89, .94, .94, .94; “okula yönelik asilik” boyutu için .79, .88, .88, .86; “arkadaşa yönelik asilik” boyutu için .56, .72, .72, .72 olarak belirlenmiştir. Bu güvenilirlik katsayıları ölçeğin tüm boyutlarının güvenilirliğinin oldukça yüksek olduğuna işaret etmektedir (Kalaycı, 2005).

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Çalışmanın amacı, ergenlik çağındaki bireylerin asilik özelliğini belirlemede kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmektir. Amacı gerçekleştirmek adına sürdürülen çalışmalar sonunda üç boyut altında toplanan 37 maddelik bir ölçek elde edilmiştir. Geliştirilen Ergen Asiliği Ölçeği’nin (ERAS) boyutları aileye yönelik asilik, okula yönelik asilik ve akрана yönelik asilik olarak kendini göstermektedir. 5’li Likert tipinde biçimlendirilen ölçekte tepki düzeyleri yüzde olarak alınmaktadır: % 0 (Hiçbir zaman, 1 puan), % 25 (Nadiren, 2 puan), % 50 (Bazen, 3 puan), % 75 (Sık sık, 4 puan), % 100 (Her zaman, 5 puan). 30. maddenin (madde havuzundaki 40. madde) ters puanlandığı ölçekten alınabilecek en düşük puan 37, en yüksek puan 185’tir. Başında yer alan yönerge ile ölçeğin hem bireysel hem grup uygulamalarına uygun olduğu düşünülmektedir. Ölçekten alınan puan ile asilik özelliğine sahip olma derecesi doğru orantılıdır.

Geçerlik analizleri kapsamında elde edilen ilk bulgu, ölçeğin açımlayıcı faktör analizi sonucunda ortaya konan üç boyutlu yapıya sahip olduğudur: aileye yönelik asilik, okula yönelik asilik ve akrana yönelik asilik. Bu bulgu alanyazındaki diğer araştırmalarla tutarlı görülmektedir. Örneğin, Konty'nin (1996) Ergen Asiliği Anketi adıyla geliştirdiği 42 maddelik araçta ortaya konan beş boyuttan (suça, aileye, okula, yaşam tarzına yönelik asilik ve punkçu asilik) ikisi (aile ve okul) ERAS'ta da çıkmıştır. Diğer taraftan Bleich ve diğerlerinin (1991) Asilik Ölçümü başlıklı 12 maddelik araçlarında faktör yapısına rastlanmamakla birlikte, yazarlar aracın aileye, eğitime ve topluma yönelik asilikle ilgili olduğunu bildirmişlerdir. Ayrıca ERAS'ın faktör yapısı ergen asiliğiyle ilgili en çok kabul gören açıklamalardan birini büyük oranda doğrular görünmektedir. Bu bağlamda asiliğin aile, okul, topluluk ya da toplumun kuralları, değerleri, gelenekleri ve diğer uygulamalarına tekrarlı olarak karşı koymayla kendini gösterdiği ileri sürülmektedir (Greydanus vd., 1997; Carpentier vd., 2003). Bu açıklama ile ERAS'ın boyutları bir arada ele alındığında gözlenen paralellik, ölçeğin kuramsal bildirimlerle de önemli ölçüde örtüştüğüne işaret etmektedir. Öte yandan, ölçeğin faktör yapısının bazı araştırmalarla tutarlı olmadığı da görülmektedir. Bunlardan biri olan Bukobza'nın (2009) İsraili ergenlerle geliştirdiği 28 maddelik Asilik Ölçeği beş faktörden oluşmaktadır: "Amaçlı asilik, hazcı asilik, fantastik asilik, anarşist asilik, serseri asilik". Asilik Ölçeği ile ERAS'ın faktör yapılarındaki örtüşmezliğin çeşitli nedenleri olabilir. Öncelikle katılımcı grupları farklı ülkelerdendir. Asilik özelliğinin kültürler arasında farklılaşabileceği başka araştırmacılar tarafından bildirilmiştir (Chang, 2007). İkincisi Bukobza'nın ölçeğinin kuramsal arka planında asiliğin bir kişilik özelliği olduğu varsayımı yatmaktadır. Oysa ERAS, "Kavramsal Netleştirme" başlığında ayrıntıları verildiği üzere, ergen asiliğinin bir kişilik özelliği olmaktan çok bir gelişimsel özellik olabileceği varsayımına dayanmaktadır.

ERAS'ın boyutlarından elde edilen puanlar arasındaki korelasyon katsayılarının .42 ile .90 arasında değişmesi, ölçeğin yapı geçerliğine ek kanıt sağlamıştır. Dolayısıyla hem faktör analizi hem alt boyutlar arasındaki korelasyon bulguları, ERAS'ın yapı geçerliğinin sağlandığını göstermektedir.

Ölçeğin güvenilirlik analizleri üç yöntemle gerçekleştirilmiştir: Cronbach Alfa, madde analizi ve testi yarılama. Cronbach Alfa değeri ölçek toplam puanı için .94, alt boyutlar için .76 ile .95 arasında bulunmuştur. Alt ve üst % 27'lik dilimlerin karşılaştırılmasına dayalı madde analizi sonuçları tüm maddelerin iki grubu birbirinden anlamlı biçimde ayırdığını göstermiştir. Testi yarılama yöntemiyle elde edilen bulgular, testin her iki yarısı için güvenilirliğin birbirine yakın ve oldukça yüksek olduğunu göstermiştir. Güvenirliği sınamak üzere başvurulan yöntemlerin üçü de ERAS'ın oldukça yüksek bir güvenirlige sahip olduğunu doğrulamaktadır.

ERAS'ın geçerlik ve güvenilirlik özelliklerinin birbirinden farklı tekniklerle sınanması, bir tür çoklu ölçüm sağlamış ve ölçeğin psikometrik niteliklerini güçlendirmiştir. Bu psikometrik nitelikler, ERAS'ın ergen asiliğinin belirlenmesini gerektiren araştırmalarda rahatlıkla kullanılacak geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğuna işaret etmektedir.

Ülkemizde doğrudan ergen asiliğine yönelik bir ölçek bulunmamakla birlikte, Bayar ve Sayıl'ın (2005) geliştirdikleri *Risk Alma Ölçeği*, Özmen ve Sümer (2010)'in uyarladıkları *Riske Bulaşma Ölçeği* (Risk Involvement Questionnaire; Siegel vd., 1994 Akt: Bayar & Sayıl) ve Kaner'in (2001) *Kuraldışı Davranış Ölçeği* dikkate değerdir. Bu ölçeklerde yer alan bazı maddeler alanyazındaki ergen asiliği ölçekleri ile olduğu gibi ERAS ile de kısmen benzerlik göstermektedir. Ergen asiliğinin risk alma davranışı ile güçlü bir ilişki içinde olması (ör. Bukobza, 2009) bu iki yapıyı ölçen araçların içeriğini kaçınılmaz olarak benzer kılmaktadır.

ERAS ile anılan ölçeklerin birlikte kullanıldığı araştırmalar her iki yapının geçerliğine ilişkin kanıtlar sağlayabilecektir.

Ulusal alanyazında doğrudan ergen asiliğini belirlemede kullanılacak bir ölçme aracı bulunmamaktadır. Bu yönüyle ERAS, ulusal alanyazında belirgin olan bu boşluğu doldurma çabası açısından anlamlıdır. ERAS kullanılarak geniş, temsil edici örneklerde gerçekleştirilen araştırmalar, araştırmacılara hangi dereceden sonraki asiliğin risk oluşturduğuna ilişkin bilgi sağlayabilir. Böylelikle, zaman içinde risk altındaki ergenlere yönelik müdahale programları üzerinde çalışma fırsatı yaratılabilir.

KAYNAKÇA

- Bayar, N. & Sayıl, M. (2005). Brief report: Risk-taking behaviors in a non-western urban adolescent sample. *Journal of Adolescence*, 28, 671-676.
- Bleich, S., Zillmann, D. & Weaver, J. (1991). Enjoyment and consumption of defiant rock music as a function of adolescent rebelliousness. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 35(3), 351-366.
- Büyüköztürk, Ş. (2006). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Carpentier, F. D., Knobloch, S. & Zillman, D. (2003). Rock, rap, and rebellion: comparisons of traits predicting selective exposure to defiant music. *Personality and Individual Differences*, 35, 1643-1655.
- Chang, M. (2007). Cultural differences in parenting styles and their effects on teens' self-esteem, perceived parental relationship satisfaction, and self-satisfaction. *Dietrich College Honors Thesis*. Carnegie Mellon University.
- Davies, S. (1994). In search of resistance and rebellion among high school dropouts. *Canadian Journal of Sociology*, 19 (3), 331-350.
- Emerson, S. & Syron, Y. (1995). Adolescent Satanism: Rebellion masquerading as religion. *Counseling & Values*, 39 (2), 145-160.
- Erkuş, A. (2012). *Psikolojide ölçme ve ölçek geliştirme I*. Ankara: Pegem Akademi.
- Eryılmaz, A. (2010). Turkish adolescents' subjective well-being with respect to age, gender and SES of parents. *International Journal of Human and Social Sciences*, 5 (8), 523-526.
- Estevez, E. & Gongora, J. (2009). Adolescent aggression towards parents: Factors associated and intervention proposals. *Handbook of aggressive behavior research* (Eds: C. Quin & S. Tawse. Spain: Nova Science. pp. 143-164
- Frankel, J. & Dullaert, J. (1977). Is adolescent rebellion universal? *Adolescence*, 12 (46), 227-236.
- Greydanus, D. E., Pratt, H. D., Patel, D. R. & Sloane, M. (1997). The rebellious adolescent: Evaluation and management of oppositional and conduct disorders. *Pediatric Clinics of North America*, 44, 1457-1485.
- Gullone, E. & Moore, S. M. (2000). Adolescent risk-taking and the five-factor model of personality. *Journal of Adolescence*, 23, 393-407.
- Gullone, E., Moore, S. M., Moss, S. & Boyd, C. P. (2000). The Adolescent Risk-Taking Questionnaire (ARQ): Development and psychometric evaluation. *Journal of Adolescent Research*, 15, 231-250.
- Henson, R. K. & Roberts, J. K. (2006). Use of exploratory factor analysis in published research: Common errors and some comment on improved practice. *Educational and Psychological Measurement*, 66 (3), 393-416.
- Hewitt, J. D., Regoli, R. M. & Kierkus, C. A. (2006). Adolescent risk-taking as a justification for paternalistic legal policy. *Justice Policy Journal*, 3 (2), 2-31.

- Kalaycı, Ş. (2005). Faktör analizi. *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik* (Edt: Ş. Kalaycı). Ankara: Asil Yayın Dağıtım. ss. 321-331.
- Kaner, S. (2001). Suç ölçeği geliştirme çalışması. *I. Ulusal Çocuk ve Suç Sempozyumu*. Ankara: Unicef.
- Kline, P. (1994). *An essay guide to factor analysis*. New York: Routledge.
- Koç, M. (2004). Gelişim psikolojisi açısından ergenlik dönemi ve genel özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17, 232-238.
- Konty, M. A. (1996). Describing adolescent deviance: Rebellion and delinquency. *Unpublished Master's Thesis*. Texas Tech University.
- Kulaksızoğlu, A. (2011). *Ergenlik psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Larson, S. L. (1996). The needs of at-risk youth being met through the spiritual dimension. *Children and Youth: Journal of Emotional and Behavioral Problems*, Fall, 166-172.
- Lee, M. J. & Bichard, S. L. (2006). Effective message design targeting college students for the prevention of binge-drinking: Basing design on rebellious risk-taking tendency. *Health Communication*, 20 (3), 299-308.
- Lopez, E. E., Perez, S. M., Ochoa, G. M. & Ruiz, D. M. (2008). Adolescent aggression: Effects of gender and family and school environments. *Journal of Adolescence*, 31, 433-450.
- Luthar, S. L. & Ansary, N. S. (2005). Dimensions of adolescent rebellion: Risk for academic failure among high- and low-income youth. *Development and Psychopathology*, 17, 231-250.
- McDermott, M. R. & Apter, M. J. (1988). The negativism dominance scale. *Progress in reversal theory* (Eds: M. J. Apter, J. H. Kerr & M. P. Cowles). Amsterdam: Elsevier. pp. 373-376.
- Özmen, O. & Hatipoğlu, Z. (2010). Predictors of risk-taking behaviors among Turkish adolescents. *Personality and Individual Differences*, 50, 4-9.
- Parker, J. (2000). Parent structure and support and adolescent problems: delinquency, substance abuse, and peer and self-esteem deficits. *Unpublished Dissertation*. Virginia Polytechnic Institute and State University.
- Richter, S. & Emler, N. (1985). Delinquent behavior and attitudes to formal authority. *British Journal of Social Psychology in the Schools*, 39, 549-559.
- Rust, J. & Golombok, S. (1999). *Modern psychometrics: The science of psychological assessment*. New York: Routledge.
- Skaar, N. R. (2009). Development of the adolescent exploratory and risk behavior rating scale. *Unpublished Dissertation*. Graduate School of The University of Minnesota.
- Steinberg, L. (2001). We know some things: parent-adolescent relationships in retrospect and prospect. *Journal of Research on Adolescence*, 11 (1), 1-19.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2001). *Using multivariate statistics* (4th ed.). Needham Heights, MA: Allyn & Bacon.
- Uludağlı, N. P. & Sayıl, M. (2009). Orta ve ileri ergenlik döneminde risk alma davranışı: ebeveyn ve akranların rolü. *Türk Psikoloji Yazıları*, 12 (23), 14-24.
- Worthington, R. L. & Whittaker, T. A. (2006). Scale development research: A content analysis and recommendations for best practices. *The Counseling Psychologist*, 34 (6), 806-838.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Adolescent Rebelliousness Scale (ARES)

Murat DOĞAN⁵, Servet DAĞKÖY⁶, Hikmet AVCI⁷ & Nihal TUNCA⁸

Introduction

Although not included as an entry in terminology, adolescent rebelliousness has been known since Socrates (469-399 B.C), at least with its gist found in written documents (Larson, 1996). The fact that Stanley Hall (1844-1924), considered to be the founding father of child psychology, defined adolescence as a 'stormy period' while Freud referred to it as '...the period an individual chooses between either to comply with or rebel against the authority' proves that the psychological interest into the issues is not a new one (Kulaksızoğlu, 2011, 23).

Some scholars suggest that rebelliousness or the tendency towards it is a personality trait (Gullone & Moore, 2000; Lee & Bichard, 2006). For instance, in their study with 82 university students ranging between 19 and 23 years of age, Lee and Bichard defined the rebelliousness tendency as a personality trait and stated that the young bearing such characteristics are more extrovert, impulsive, risk-taker, and noncompliant. Moreover, rebellious personalities are known to take risks in order to disobey the perceived social norms, to like going by labels such as "rebel" or "brave", and to strongly resist any attempt of persuasion with conviction. The possible link between adolescent rebelliousness and identity status has been underlined in the literature (Bukobza, 2009; Steinberg, 2001). In Bukobza's study, moratorium identity status was determined to be significantly related with all rebelliousness dimensions (telic, hedonistic, fantastic, and defiant rebellion), except anarchism. A more striking finding from the same study pointed that present identity achievement was highly correlated with past rebelliousness perception.

Research supporting the other side of the coin has generally focused on the problem behaviors associated with adolescent rebelliousness and the connection it has with psychopathologies. Accordingly, rebelliousness trait or tendency observed during adolescence has been identified to have significant direct relation with harmful risk-taking, aggressiveness, substance abuse, being prone to commit crimes or committing crimes, oppositional defiant disorder, conduct disorder, and anti-social personality disorder (Greydanus, Pratt, Patel & Sloane, 1997; Gullane & Moore, 2000; Hewitt, Regoli & Kierkus, 2006; Lee & Bichard, 2006; Shirley & Yvonne, 1995; Skaar 2009). As for Konty (1996), the bridge between aforementioned problem behaviors and rebelliousness is more bound onto the severity rather than the content. The basic structure of rebelliousness is relatively stable; the founding causes vary though. In this sense, rebelliousness surfaces as repeated objections against the rules, values, customs, and other procedures of the family, school or society (Greydanus et. al., 1997); and in time, it transforms into resistance against authority. In a nutshell, associated with problem behaviors at one end of the continuum and regarded as a

⁵ Assist. Prof. Dr. - Anadolu University Education Faculty - mudogan@anadolu.edu.tr

⁶ School Counselors - MoNE, Beyoğlu, İstanbul - servet_dgky@hotmail.com

⁷ School Counselors - MoNE, Çan, Çanakkale - hikmet_avci@hotmail.com

⁸ PhD - Dumlupınar University Education Faculty - tuncanihal@gmail.com

normal trait at the other end, adolescent rebelliousness is a concept influenced by multiple factors and related with various positive and negative structures.

Literature review within the reach of the researchers has yielded four instruments directly focusing on identification of adolescent rebelliousness: Rebellion Scale (Bukobza, 2009), Negativism Dominance Scale (McDermott & Apter, 1998), Objective Measure of Rebelliousness (Bleich, Zillmann & Weaver, 1991), and Questionnaire on Adolescent Rebelliousness (Konty, 1996). Conceived as an inevitable component of adolescence period within daily life, rebelliousness has not received as much scientific attention as the other components of the same period. Figuring out the nature and severity of rebelliousness and its relation with other developmental properties stands as a major research need. The success of the endeavors to meet this need is only possible with assessment tools providing precise evaluation of the pattern in accordance with the culture (Chang, 2007). Therefore, the aim of this study is to develop a reliable and valid assessment for determining the features of adolescent rebelliousness.

Method

Study group. The process of developing Adolescent Rebelliousness Scale (ARES) mandates to utilize three different participant groups for different stages of the scale development process: (1) preparation group, (2) pilot group, and (3) trial group. *Preparation group* participants who were asked to write a composition in order to set the item pool are students studying at various secondary and high schools located in the province of Eskişehir and run by the Ministry of National Education, and their ages vary between 11 and 18 ($Mean=15.6$, $SD=2.9$). The gender ratio of 256 students in this group is as follows: 140 female (54%), 116 male (46%). On the other hand, the *pilot group* contains 34 students (19 female - 55%, and 15 male - 45%) studying at the same schools and within the same age range ($Mean=15.11$, $SD=3.5$). The participants ($N=374$) in the core *trial group* that served the identification of psychometric values of the scale are students at 11 schools—5 secondary schools and 6 high schools—located in the province of Eskişehir. Of the total participants, 232 (62%) are female and 142 are male (38%) with an age range between 11 and 19 ($Mean=14.11$, $SD=2.3$).

Development of data collection tool: Adolescent Rebelliousness Scale (ARES). The development of the scale can be divided into four stages: clarification of the term 'adolescent rebelliousness', writing the draft form (preparation), pilot study, and reliability and validity efforts. Following the clarification of the concept of adolescent rebelliousness as a pattern, the draft form of the scale was written. The most significant task of this stage was to set the item pool. During this process, all the items of the scales accessed within literature review were examined, and those out of reach were analyzed by the example items found during this quest. However, no item was adapted from any of those scales due to culture-specific features of them and because of the fear to imitate what had already been done in the literature; thus, all scales were analyzed in terms of their structure. At the end, 76 items were prepared (twice as many as the anticipated number of items in the final form, Erkus, 2012), and all of them were randomly numbered. During this stage, the researcher decided to set the scale type as 5-grade Likert type, to analyze the responses in percentages (0%, 25%, 50%, 75%, 100%), to add verbal explanations regarding these percentages in the instructions page, and to insert an example item.

Before the trial stage, the scale was administered to 34 students studying at secondary and high schools in order to check if the statements were clear and to see if there was an

unexpected problem (Henson & Roberts, 2006; Erkus, 2012). During the pilot stage, some of the statements were determined to be unclear for students. For instance, the word ‘aggressive (TR: agresif)’ was replaced with “angry (TR: sinirli)” because especially young adolescents could not understand what it meant. The corrections were limited with only changing some words with their more common synonyms. After the corrections made during the pilot stage, the researchers controlled the draft form for the last time before finalizing it, and moved onto the trial stage.

Findings

Validity. Exploratory factor analysis was carried out through principal component analysis in order to determine the factor pattern of ARES. Following various statistical and theoretical works, the 3-factor pattern with 37 items was found to be explaining 49.00% of the total variance. Factor loadings of the “Rebelliousness against Family” dimension consisting of 17 items range between .60 and .75 and explains 23.38% of the variance. Other dimensions and their factor loadings are as follows: “Rebelliousness against School” has 13 items and explains 16.45% of the variance, with factor loadings between .47 and .70; “Rebelliousness against Peers” has 8 items, explains 9.18% of the variance, with factor loadings between .49 and .68. As an extra proof for the construct validity, the relation between the total score of ARES and each factor’s total score was studied, and each dimension of the scale was determined to have significantly positive correlation with each other and with the scale total score.

Reliability. The internal validity coefficient of the scale was identified to be .94 through Cronbach Alpha; “Rebelliousness against Family” .95, “Rebelliousness against School” .90, and “Rebelliousness against Peers” .76, which indicated that the scale had a high internal validity. According to item analysis, item-total correlations of the dimensions were between .58 and .72, .42 and .57, and .31 and .44 for “Rebelliousness against Family”, “Rebelliousness against School”, and “Rebelliousness against Peers” respectively. Within item analysis, mean item scores of bottom 27% and top 27% were calculated via independent samples *t*-test. The comparison of the bottom and top groups (each consisting 187 participants) resulted that *t* values of each item in the scale were significant at the level of $p < 0.05$. According to the results of split-half method conducted on the scores of 374 participants, general alpha values of the dimensions within ARES were as follows: “rebelliousness against family”, first part .91, second part .89; “rebelliousness against school”, first part .86, second part .75; and “rebelliousness against peers”, first part, second part .65. These values indicate that reliability for both parts is close and quite high (Kalayci, 2005), and that the questions are presented in a sequential manner.

Results, Discussion, and Recommendations

The aim of the study was to develop a reliable and valid assessment tool that can be employed to find out the rebelliousness features of individuals in adolescence period. Efforts led to a 37-item scale consisting 3 factors. The factors of the Adolescent Rebelliousness Scale (ARES) surfaced as “Rebelliousness against Family”, “Rebelliousness against School”, and “Rebelliousness against Peers”. This 5-point Likert type scale records the responses in percentages: 0% (Never, 1 point), 25% (Seldom, 2 points), 50% (Sometimes, 3 points), 75% (Often, 4 points), 100% (Always, 5 points). The minimum score to be obtained from this scale is 37 and maximum score is 185, with the reverse scoring of the item 30 (the 40th item in the item pool). The instructions at the beginning of the scale make it possible to administer it to

either individuals or to groups. The degree of being rebel and the score obtained from the scale are directly proportional.

The first finding distilled at the end of the validity analysis was that the scale had a 3-factor structure proven by explanatory factor analysis. This finding is consistent with other research in the literature. For instance, two (family, school) of the five dimensions (crime, family, school, lifestyle, punker rebellion) observed in 42 instruments that Konty developed as part of "Questionnaire on Adolescent Rebelliousness" (1996) surfaced in ARES as well. On the contrary, the factor structure of the scale seems to be inconsistent with other research. Being one of them and developed by Bukobza (2009) on Israeli adolescents, Rebelliousness Scale—containing 28 items, has five factors: telic rebelliousness, hedonist rebelliousness, fantastic rebelliousness, anarchist rebelliousness, and punker rebelliousness. There may be several reasons as to why the Rebelliousness Scale and ARES do not match in terms of factor structure. First of all, the participants are of different nationality. Many researchers have shown that the features of rebelliousness may vary across different cultures (Chang, 2007). Secondly, Bukobza's rebelliousness scale is based on the theoretical assumption that rebelliousness is a personality trait. Yet, as thoroughly explained under "Theoretical Clarification" part, ARES has been built on the assumption that rebelliousness is may not be personality trait but a developmental feature.

Reliability analyses of the scale have been conducted through 3 methods: Cronbach Alpha, item analysis, and split-half. Cronbach Alpha coefficient for the total score of the scale is .94, .76, and .95 for the dimensions. The results of item analysis based on the comparison of bottom 27% and top 27% groups have pointed that all the items were significantly good at differentiating between the two groups. Findings obtained after split-half method have shown that both halves of the test have similar reliability scores and that the items are presented in a sequential manner. All three methods employed to test the reliability of the scale have proven that ARES is highly reliable. Testing the validity and reliability of ARES through various techniques has provided a kind of multiple assessments, and the psychometric qualities of the scale have been strengthened. These psychometric qualities emphasize that ARES is a reliable and valid assessment tool that can easily be employed for the research on adolescent rebelliousness. Within national literature, there is no assessment tool directly related with adolescent rebelliousness. So, ARES stands as a meaningful alternative to fill this staking need in the national literature. For further research, possible characteristics of rebelliousness in different developmental stages of life (childhood, youth, and young-adult) can be determined through rebelliousness scales to be developed exclusively for those stages.

Key Words: Adolescent rebelliousness, Adolescent Rebelliousness Scale, Scale development

Teşekkür / Acknowledgement: We thank our young colleagues for their effort during data collection (Sequenced by surnames): Veysel Bildik, Nejla Çekmek, Songül Durmuş, Eda Ertuğrul, Meltem Kıvrakdal, Filiz Şaşkın, Çiğdem Turan, Yağmur Yazıcı, Çisel Yekbaşlı, Betül Yılmaz, Hatice Yılmaz, Meryem Zorlu.

Atıf için / Please cite as:

Doğan, M., Dağköy, S., Avcı, H. & Tunca, N. (2014). Ergen asiliği ölçeği (ERAS) [Adolescent rebelliousness scale (ARES)]. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi - Journal of Educational Sciences Research*, 4 (1), 281-300. <http://ebad-jesr.com/>